

تنفیذ؛ چرا و چگونه؟

اصل ۱۱۰ قانون اساسی امضای حکم رئیس‌جمهور منتخب را در ردیف وظایف و اختیارات رهبری قرار داده است. این عمل در اصطلاح حقوقی ایران «تنفیذ» نام دارد.

مفهوم و ماهیت تنفیذ

- تنفیذ (Validation) در فقه و حقوق خصوصی به‌معنای «اعتباربخشی به عمل حقوقی قابل ابطال» است.
- تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری از سوی مقام رهبری به‌منایه مشروعیت‌دادن به ریاست رئیس‌جمهور بر قوه مجریه است.
- تصمیمات یا اقدامات رئیس‌جمهور به لحاظ ماهوی اموری نیابت‌پذیر است.
- این تصمیمات نیاز مند «اذن سابق» یا «اجازه لاحق» ولی امر مسلمین است و بدون آن اعتبار حقوقی ندارد.

فلسفه حکم تنفیذ

بر مبنای تئوری ولایت فقیهه، در عصر غیبت امام معصوم(ع)، ریاست عامه و ولایت امر برعهده فقیه عادل باکفایت است.

مبیتی بر این نظریه، زمام امور جامعه به‌دست اوست و کارگزاران حکومتی به اذن او مشروعیت می‌یابند.

امور اجرایی جامعه نیز ازجمله شئون ولایت است و به همین دلیل رئیس قوه مجریه باید منصوب یسا مأذون از جانب او باشد.

امام خمینی(ره) در این‌باره می‌گوید: «رئیس‌جمهور با نصب فقیه نباشد، غیر مشروع است. وقتی غیر مشروع شد، طاغوت است؛ اطاعت او اطاعت طاغوت است.»

نسبت میان تنفیذ و انتصاب

- در جمهوری اسلامی ایران میان «انتخاب مردم» و «انتصاب ولی فقیه» به طرز زیبایی جمع شده است.
- مقام رهبری همان کسی را به ریاست‌جمهوری منصوب می‌کند که مقبولیت مردمی و پایگاه اجتماعی وی قبلاً از طریق انتخابات احراز شده است.
- رئیس‌جمهور منتخب مورد تأیید ولی‌امر مسلمین از مشروعیت «دینی» و «سیاسی» بر خوردار خواهد بود.
- ادبیات به‌کار گرفته‌شده در تنفیذنامه‌ها پاسخی روشن به کسانی است که انتصاب فردی به ریاست‌جمهوری از سوی مقام رهبری را با حق حاکمیت ملی ناسازگار می‌دانند.

دلایل تنفیذی بودن امضای حکم ریاست‌جمهوری

- در قانون اساسی اصطلاح «تنفیذ» دیده نمی‌شود. آنچه در این خصوص وجود دارد، تعبیر «امضای حکم ریاست‌جمهوری» در بند نهم اصل ۱۱۰ قانون اساسی است. از سخنان بعضی اعضای مجلس بررسی نهایی قانون اساسی چنین برمی‌آید که آنان برای امضای مقام‌هبری کارکرد مشروعیت‌بخشی قائل بوده‌اند.
- از مشروح مذاکرات چنین برمی‌آید که ابنتای مشروعیت ریاست‌جمهوری به امضای مقام‌رهبری مورد پذیرش بوده است.
- بحث آنان بر سر مطلب دیگری بوده و آن اینکه متن قانون را چگونه تنظیم کنند تا این مسئله با حق حاکمیت ملی جمع شود.

در قانون انتخابات ریاست‌جمهوری (مصوب ۱۳۶۴/۴/۵) بر تنفیذی بودن امضای مقام رهبری بر حکم ریاست‌جمهوری تصریح شده است.

در سده یکم این قانون چنین آمده است: «دوره ریاست‌جمهوری اسلامی ایران ۴سال است و از تاریخ تنفیذ اعتبارنامه به‌وسیله مقام رهبری آغاز می‌گردد.»

جایگاه حقوقی تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری

- رهبری می‌تواند از امضای حکم ریاست‌جمهوری پس از مراحل قانونی خودداری کند.
- متن اصل ۱۱۰ قانون اساسی با تعبیر «وظایف و اختیارات رهبر» تنظیم شده است.
- امضای حکم ریاست‌جمهوری ثبوتاً جزو اختیارات ولی فقیه است.

- اگر حسب فرض، ثابت شود که فرد فاقد شرایط از طریق فریب نهاد نظارتی به‌مرحله پایانی راه یافته‌است، مقام رهبری می‌تواند حکم وی را تنفیذ نکند.
- مطابق قانون، صلاحیت رئیس‌جمهور منتخب، پیش از برگزاری انتخابات به تأیید شورای نگهبان رسیده است.
- از سوی دیگر، شورای نگهبان بر فرایند برگزاری انتخابات نظارت و سپس صحت آن را نیز تأیید می‌کند.
- با ایسن اوصاف، احتمال اینکه فرد منتخب فاقد صلاحیت‌های قانونی باشد بسیار بعید است.
- بنابراین به‌رغم اینکه تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری به لحاظ ثبوتی جزو اختیارات مقام رهبری است، قانون به‌گونه‌ای تنظیم شده است که زمینه‌ای برای اعمال این حق (عدم‌تنفیذ رئیس‌جمهور منتخب) باقی‌نماند.



دستاورد ویژه توسعه همکاری‌های منطقه‌ای

افزایش حمل بار از شاخه شرقی کریدور شمال – جنوب دستاورد مهم همکاری‌های راهبردی تهران-مسکو به‌حساب می‌آید. کاظم جلالی، سفیر ایران در روسیه دراین‌باره تأکید کرد که با اراده ایران و روسیه و همکاری ترکمنستان و قزاقستان، شاهد جهش قابل‌توجه انتقال بار دراین مسیر هستیم، اتسним



افزایش سهم فناوری هسته‌ای در زندگی مردم
افزایش سهم فناوری هسته‌ای به‌صورت ملموس در زندگی مردم از رویکردهای محوری دولت سیزدهم بوده‌است. پیمان شیرمردی، معاون سازمان انرژی‌اتمی گفت: با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب، محصولاتی را در بخش کاربرد پرتوها تولید کرده‌ایم که همه آماده تجاری‌سازی هستند.

امضای مشروعیت

حکم تنفیذ را باید نقشه راهی برای حرکت دولت‌ها به‌حساب آورد که دربرگیرنده چارچوب‌ها و الزام‌های مشی رئیس‌جمهور جدید است

گزارش ۱

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

۱ دوره نخست

تاریخ: ۱۵بهمن۱۳۵۸
مکان: بیمارستان قلب تهران
امضای تنفیذ: امام‌خمینی(ره)

رئیس‌جمهور: ابوالحسن بنی‌صدر
تنفیذ اینجانب و رأی ملت مسلمان
ایران محدود است به عدم‌تخلف ایشان از احکام مقدسه اسلام و تبعیت از قانون اساسی.



تاریخ: ۱۷مهر ۱۳۶۰/۱۳شهریور ۱۳۶۴
مکان: حسینیه جماران تهران
امضای تنفیذ: امام‌خمینی(ره)

رئیس‌جمهور: سیدعلی خامنه‌ای
خداوند متعال بر ما منت نهاد که
افکارعمومی را برای انتخاب رئیس‌جمهوری متعهد و مبارز، در خط مستقیم اسلام و عالم به دین و سیاست هدایت فرمود.

دوره دوم

- باید توجه کنند که در مقامی هستند که یک جمله او گاهی مؤمنی را ساقط کرده و متعهدی را از بین می‌برد یا غیرصالحی را به مقامی که شایسته آن نیست می‌رساند.
- همه دست‌اندرکاران به‌ویژه رئیس‌جمهور باید از چاپلوسان دغل‌باز و زبان‌بازان حیله‌گر بر حذر باشند.
- از حیله قدرتمندان شرق و غرب نباید غافل بود.
- خلاف کوچک را بزرگ شمارید و شماریم، و فساد را از سرچشمه جلوگیریم.

گزارش ۲

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

دوره‌های هفتم و هشتم

تاریخ: ۱۲مرداد ۱۳۷۶ / ۱۱مرداد۱۳۸۰
مکان: حسینیه امام‌خمینی(ره)
امضای تنفیذ: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
رئیس‌جمهور: سیدمحمد خاتمی
لازم می‌دانم رئیس‌جمهور و کسانی را که
همکار ایشان خواهند بود، به این نکته توجه ده‌م که خدمت به ملت عظیم‌الشان ایران، افتخاری بزرگ و ابدی است.

دوره سوم

لحظه لحظه وقت مسئولان و نخبگان
و امنای ملت، باید به خدمت و تلاش مخلصانه سپری شود.
عزم و همت همگان، به‌سوی بسط عدالت
و ارتقای معرفت، معنویت و گشایش امر اقتصاد و معیشت عمومی معطوف شود.
فقر، فساد و تبعیض از صفحه زندگی ملت
ایران زدوده شود.

گزارش ۳

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

دوره‌های یازدهم و دوازدهم

تاریخ: ۱۲مرداد ۱۳۹۲ / ۱۲مرداد۱۳۹۶
مکان: حسینیه امام‌خمینی(ره)
امضای تنفیذ: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
رئیس‌جمهور: حسن روحانی
این تنفیذ تا هنگامی است که
ایشان به تعهد در پیمودن صراط مستقیمی که تاکنون درپیش

گزارش ۴

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

مؤکد توصیه می‌کنم این منصب خطیر را وسیله‌ای برای کسب رضای الهی و ذخیره‌ای برای هنگامه لغای پروردگار قرار دهند.

به توانمندی‌ها و ظرفیت‌های عظیم کشور و صراحت در بزرگداشت ارزش‌ها و مبانی انقلاب اسلامی توجه کنند.
بار دیگر دربارۀ اجرای برنامه اقتصاد مقاومتی و توجه ویژه به موضوع اشتغال و تولید داخلی تأکید می‌کنم.

گزارش ۵

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

تاریخ: ۱۱مرداد۱۳۶۰
مکان: حسینیه جماران تهران
امضای تنفیذ: امام‌خمینی(ره)
رئیس‌جمهور: محمدعلی رجایی
مادام که
ایشان در خط اسلام عزیز و پیرو احکام مقدس آن هستند و از قانون اساسی ایران تبعیت و در مصالح کشور و ملت عظیم‌الشان در حدود

اختیارات قانونی خویش کوشا باشند و از فرامین الهی و قانون اساسی تخطی نکنند، این نصب و تنفیذ به قوت خود باقی است.
اگر خدای ناخواسته برخلاف آن عمل
کنند، مشروعیت آن را خواهیم گرفت.
ایشان در عمل به حق از کسی و از
ملامت بدخواهان نهراسند.

تاریخ: ۱۱مرداد۱۳۶۰
مکان: حسینیه جماران تهران
امضای تنفیذ: امام‌خمینی(ره)
رئیس‌جمهور: محمدعلی رجایی
مادام که
ایشان در خط اسلام عزیز و پیرو احکام مقدس آن هستند و از قانون اساسی ایران تبعیت و در مصالح کشور و ملت عظیم‌الشان در حدود



گزارش ۶

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

دوره‌های پنجم و ششم

تاریخ: ۱۲مرداد ۱۳۶۸ / ۱۲مرداد ۱۳۷۲
مکان: حسینیه جماران
امضای تنفیذ: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
رئیس‌جمهور: علی‌اکبر هاشمی‌رفسنجانی
رئیس‌جمهور محترم و کسانی که در
اداره کشور توفیق همکاری با ایشان را خواهند داشت، به رعایت تقوا و تداوم یاد خدا و حسن سلوک در ارتباط با مردم و به‌خصوص

گزارش ۷

علیرضا احمدی

رئیس‌جمهور را به رعایت تقوا و بی‌اعتنایی به زخارف دنیا و دوام ذکر الهی و اعتماد به قدرت حضرت احدیت توصیه می‌کنم.

رئیس‌جمهور را به ناچیز شمردن قدرت خود و همه قدرتمندان مادی در برابر قدرت کامله الهی و مهربانی با بندگان خدا و حسن سلوک با مردم توصیه می‌کنم.

نسبت به گزینش همکاران و مدیرانی که این معیارها را در آنان بازشناخته و ثبات قدم، استحکام روحیه و استقامت فکر آنان را آزموده‌اید، اقدام کنید.

گزارش ۸

علیرضا احمدی

دوره‌های نهم و دهم

تاریخ: ۱۲مرداد ۱۳۸۴ / ۱۲مرداد۱۳۸۸
مکان: حسینیه امام‌خمینی(ره)
امضای تنفیذ: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
رئیس‌جمهور: محمود احمدی‌نژاد
رای ملت و تنفیذ اینجانب تا
هنگامی است که ایشان به تعهد خود و صراط مستقیمی که تاکنون در آن حرکت کرده‌اند، یعنی راه اسلام و آرمان‌های

گزارش ۹

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

رای قاطع و بی‌سابقه مردم به رئیس‌جمهور منتخب، رای به گفتمان پربرکت و عزت‌مدار انقلاب اسلامی است؛ رای به استکبارستیزی و ایستادگی شجاعانه در برابر سلطه‌طلبان بین‌المللی است؛ رای به مبارزه با فقر و فساد و تبعیض و مبارزه با اشرافی‌گری است؛ رای به ساده‌زیستی و نزدیکی با مردم و غمگساری از بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیری است.



گزارش ۱۰

علیرضا احمدی

روزنامه‌نگار

تاریخ: ۱۲مرداد ۱۴۰۰
مکان: حسینیه امام‌خمینی(ره)
امضای تنفیذ: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
رئیس‌جمهور: سیدابراهیم رئیسی
امروز میهن عزیزمان، تشنه خدمت
و آماده حرکت جهشی در همه عرصه‌ها و نیازمند مدیریتتی باکفایت، جهادی، دانا و شجاع است.

رئیس‌جمهور باید بتواند توانمندی‌های آشکار و نهفته ملت، به‌ویژه جوانان را که بسیار فراتر از مشکلات است، بسیج کرده و به میدان کار و تلاش سازنده آورد.
موانع را از سر راه تولید بردارد.
سیاست تقویت پول ملی را به‌جد دنبال کند.
قشرهای متوسط و پایین جامعه را که سنگینی مشکلات اقتصادی بر دوش آنهاست، توانمند سازد.
با منش فرهنگی خردمندانه، مسیر اعتلای مادی و معنوی ملت ایران را هموار کند و حرکت کشور به سمت جایگاه شایسته‌اش را شتاب بخشد.

گزارش ۳

ادای سوگند رؤسای جمهور جهان

مراسم ادای سوگند رؤسای جمهور در جهان؛ از واشنگتن تا پکن

در کشور ما افزون بر تنفیذ، مراسم تحلیف به سیاق بسیاری از کشورهای جهان برگزار می‌شود. تنفیذ، طبق اصل ۱۱۰قانون اساسی کشورمان، به رئیس‌جمهور منتخب مشروعبیت می‌بخشد. در اغلب کشورها رئیس‌جمهور منتخب به قانون اساسی سوگند وفاداری می‌خورد و این مراسم معمولاً با حضور نمایندگان قوای مختلف و شخصیت‌های کلیدی سیاسی داخلی و دیپلمات‌های خارجی برگزار می‌شود. در ادامه این گزارش به برخی نکات کلیدی در مراسم تحلیف شماری از کشورهای جهان اشاره می‌کنیم.

آمریکا

محل برگزاری مراسم: ساختمان کنگره در واشگتن

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب و معاون او، رؤسای قوا؛ازجمله رئیس‌مجلس نمایندگان، رئیس‌سنای قضات دیوان عالی کشور، اعضای کابینه، نمایندگان کنگره، فرماندهان ارشد نظامی، مقام‌های ایالتی و محلی، رؤسای‌جمهور سابق و همگان ویژه (شخصیت‌های برجسته سیاسی، فرهنگی واجتماعی و مردم‌عادی)
نکته ویژه: پیاده‌روی رئیس‌جمهور جدید به‌سوی کاخ سفید پس از ادای سوگند و سخنرانی

فرانسه

محل برگزاری مراسم: کاخ الیزه در پاریس

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب، رئیس‌مجلس ملی فرانسه، نخست‌وزیر فرانسه، اعضای کابینه دولت جدید، رؤسای قوای قضاییه و مقننه، نمایندگان احزاب سیاسی مجلس ملی، شهردار پاریس، نمایندگان نهادهای سازمان‌های مدنی، مقامات ارشد کلیسای کاتولیک، دیپلمات‌ها و نمایندگان کشورهای خارجی و شخصیت‌های برجسته ازجمله چهره‌های فرهنگی و علمی
نکته ویژه: پیاده‌روی رئیس‌جمهور در خیابان شانز-لیزه به سمت کاخ لوور (محل برگزاری جشن پس از مراسم تحلیف) همراه بارزه نظامی

مکزیک

محل برگزاری مراسم: ساختمان پارلمان مکزیک در شهر مکزیکوسیتی

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب و خانواده او، رئیس‌جمهور مستقر، اعضای کابینه، اعضای کنگره مکزیک، رؤسای قوای مقننه و قضاییه و سایر مقامات ارشد دولتی، مقام‌های خارجی و همگان ویژه (نمایندگان جامعه مدنی و بخش خصوصی)
نکته ویژه: برگزاری رژه نیروهای مسلح بعد از مراسم تحلیف

برزیل

محل برگزاری مراسم: کاخ ریاست‌جمهوری (پالائتو پالاسیو) در شهر برازیلیا

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب و معاون اول او، رئیس‌جمهور مستقر، سسران احزاب سیاسی، نمایندگان مجلس ملی و مجلس سنا، شخصیت‌های سیاسی داخلی و خارجی ازجمله روسای‌جمهور کشورهای همسایه

نکته ویژه: برگزاری رژه نظامی با حضور نیروهای مسلح برزیل و حضور شهروندان در خیابان منتهی به کاخ ریاست‌جمهوری

چین

محل برگزاری مراسم: ساختمان مرکزی حزب کمونیست چین (Zhongnanhai) در پکن

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور بر گزیده (رئیس‌جمهور و معاون رئیس‌جمهور توسط کنگره ملی خلق برگزیده می‌شوند)، اعضای کابینه و دولت جدید، نمایندگان مجلس ملی خلق چین، مقامات حزب کمونیست، سفرای کشورهای خارجی، رهبران احزاب سیاسی و سازمان‌های اجتماعی

کره جنوبی

محل برگزاری مراسم: ساختمان مجلس ملی در شهر ستول

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب، معاون رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر، رئیس‌مجلس ملی کره جنوبی، اعضای کابینه، رؤسای قوه قضاییه و دیگر نهادهای دولتی، نمایندگان احزاب سیاسی، سران و مقامات کشورهای خارجی و چهره‌های برجسته جامعه مدنی، فرهنگی و اقتصادی

نکته ویژه: برگزاری آیین‌های سنتی و اجرای موسیقی پس از مراسم تحلیف

اندونزی

محل برگزاری مراسم: کاخ ریاست‌جمهوری در شهر جاکارتا

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب و معاون او، رهبران احزاب و جناح‌های سیاسی، سفرای کشورهای خارجی و نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل، چهره‌های برجسته سیاسی، تجاری، علمی و فرهنگی و شهروندان

نکته ویژه: برگزاری جشن‌های رسمی در کاخ ریاست‌جمهوری پس از مراسم تحلیف

ترکیه

محل برگزاری مراسم: کاخ ریاست‌جمهوری در شهر آنکارا

حاضران در مراسم: رئیس‌جمهور منتخب و معاون اول او، رئیس‌مجلس ملی ترکیه، اعضای کابینه شامل وزیر خارجه و وزیر کشور، نمایندگان جناح‌های سیاسی، سفرای احزاب سیاسی، سفرای کشورهای خارجی و شخصیت‌های نظامی ارشد مانند فرماندهان ارتش و پلیس

